

Krise potápí povolenku

27.11.2008 16:27

Rychlý pád ceny z 25 eur na 17 vyvolává obavy z budoucnosti systému

Ceny povolenek, které umožňují podnikům vypouštět do ovzduší oxid uhličitý, stále padají. Přesto se dá na emisních povolenkách vydělat. Letos, v prvním roce nového pětiletého zúčtovacího období, totiž vstoupil do evropského obchodování s povolenkami poprvé i kjótský kredit CER. Má stejnou hodnotu jako povolenka, protože opravňuje držitele vypustit do ovzduší stejnou tunu oxidu uhličitého. Jenže kredit CER je levnější. Kdo prodá přidělené povolenky a nakoupí stejný počet kreditů, vydělá dnes na transakci každého kusu euro až euro a půl. Jenže na začátku byl výhodný rozdíl sedm eur, zítra nebo za dva měsíce to může být jen pár centů. Ale aby to nebylo tak jednoduché, český zákon limituje využití kreditů v evropském systému jen do deseti procent ročního přidělu povolenek. Jak s nečekanou příležitostí naložit? Využít možnosti z poloviny pokrýt letošní emise kjótskými kredity a další čtyři roky kvůli vyčerpanému limitu o kredit nezavadit? Provést spekulativní nákup a pak se dívat, jak cena povolenky a ruku v ruce s ní i kreditu stále klesá? Vždyť i na to, jaký bude další cenový vývoj povolenky, se názory různí.

Nahlodá krize evropský systém? Na českém ministerstvu životního prostředí (MŽP) panuje přesvědčení, že žádná krize nemůže evropský systém obchodování s povolenkami ohrozit. Pracovník odboru klimatické změny Ondřej Boreš tvrdí, že cena povolenky reaguje tak, jak reagovat má. Očekává-li se pokles výroby, poklesnou i emise, a tím se zákonitě sníží poptávka po povolenkách. Existují i názory, že obchodování s povolenkami zmírní dopady krize na podniky. Pro společnosti, které si chtěly vylepšit svoji pozici prodejem emisních povolenek, přináší vývoj ceny samé špatné zprávy. Na druhé straně je západní Evropa plná podniků, které musejí povolenky nakupovat. A pro ně je snížená cena hotovým rájem.

Ceny snižuje i ropa, která je lídrem cenového vývoje většiny energetických komodit. Vyvstává otázka, do jaké míry mohou ropné cenové výkyvy ovlivňovat vývoj ceny povolenek. Ředitel odboru klimatické změny Pavel Zámyslický neshledal mezi oběma cenovými poklesy žádnou spojitost. „Společné je jen to, že obě ceny klesají. Ale to je dáno vývojem trhu se všemi komoditami. Peníze se z těchto trhů odlévají do zajištěných investic,“ říká Zámyslický. Je přesvědčen, že v tom Česko není nijak výjimečné, protože jde o globální jev: „Současný pokles ceny povolenky je dán špatnou náladou na trzích.“

S tvrzením o nezávislosti ceny povolenky na ceně ropy nesouhlasí šéf brokerské společnosti Pravda Capital Jan Pravda: „Mezi ropou a emitovaným uhlíkem je zcela evidentní vztah. Jejich vazba je propojena přes zemní plyn. Když zlevňuje ropa, brzy po ní zlevňuje i plyn, a to způsobuje zlevňování povolenek. Korelace mezi ropou a povolenkami je matematicky prokazatelná,“ trvá na svém Pravda, ale zároveň přiznává: „Pád povolenek je způsoben i finanční krizí. A podle mého úsudku především nejistotou nad tím, co se bude dít, až v roce 2012 skončí platnost protokolu z Kjóta.“ Termín PostKjóto se pomalu stává strašákem. Jakous takous naději může přinést jen klimatická konference, která se právě rozjíždí v polské Poznani.

Za globální rovnováhou Pražská společnost Pravda Capital, která je členem mezinárodní burzy Bluenext, však

nečekala, až někdo zvenčí zanalyzuje další vývoj evropského systému obchodování s povolenkami, a zpracovala vlastní studii. O tom, jak velké vážnosti se prognózy společnosti Pravda Capital těší, svědčí zveřejnění zprávy v agentuře Bloomberg.

Obsahem studie jsou tři možné scénáře dalšího vývoje obchodování s emisními povolenkami. Optimistický a pesimistický scénář se liší především svým vyústěním. Optimistickým scénářem je „globální rovnováha“, která přímočaře směřuje k dokonalému PostKjótu. Evropa nezůstane se svým emisním systémem osamocena, podobný vznikne v USA a dalších částech světa. Země jako Austrálie, Japonsko či Kanada začnou nakupovat kjótské kredity, aby pokryly své závazky. Předpokladem je i opětovný růst ekonomiky.

„Globální fraška“ naopak míří k nedůvěryhodnému PostKjótu, do světa zmítaného hlubokou depresí, místo nového protokolu bude bezcenný cár papíru. Aby země utlumily tlak na nesplněné závazky, začnou nakupovat kredity od Ruska a Ukrajiny, jež nejsou podloženy prokazatelným útlumem zdrojů emisí.

„Reálný scénář“ s „globálním převisem“ tří miliard eur se bude pohybovat mezi oběma mantinely. Budou pro něj příznačně slabší cíle a silnější hospodářská deprese i státy váhající s nákupy kreditů. Jan Pravda ho vidí takto: „Poloha reality se bude vyvíjet v čase. Teď se zdá, že se svět řítí k finanční krizi, takže všechno padá, včetně povolenek. Ty ovšem padají zásadně. Ale já jsem navzdory nedobrému vývoji v posledních měsících pořád ještě optimista.“ Pravda se domnívá, že pesimistický scénář se bude naplňovat ještě dalších dvanáct měsíců: „Ale pak doufám, že se státy chytí za nos a začnou s tím PostKjótem cvičit tak, že se stane relevantním a tvrdým protokolem a že se trh začne opět vzpamatovávat. Vidím to jako houpačku, nejdřív dolů, dolů, dolů, pak zmatek, trochu paniky – a zase nahoru.“

Za emisní svobodu a rovnost Sebelepší úředník nedokáže podnikům nadělit emisní povolenky v úplně spravedlivém poměru. To dokáže jen aukce. Ta by ovšem zatížila výrobu podle předpokladu českého ministerstva průmyslu a obchodu o patnáct až čtyřicet procent. Evropa je vzhůru nohama a o zavedení aukcí se diskutuje častěji než o pádu ceny povolenek.

„Aukce je nejtransparentnější způsob, jak něco prodávat. A je dlouhodobě osvědčený, vždyť aukcí se využívá už stovky let. Na druhou stranu se nedivím některým podnikům, že se jim do toho nechce. Povolenky v aukcích bude třeba zaplatit a pohodlné rozdávání povolenek zdarma bude muset skončit,“ uvádí Pravda.

Jenže to má vážný háček – aukce zdraží výrobky a podniky Evropské unie budou vystaveny na milost a nemilost vnější konkurenci. „Cementárny, cihelny, papírny budou v ohrožení. Na Ukrajině, kde se povolenky nevedou, vyrobí cement a dovezou ho sem. A nijak se nebudou ohlížet na to, že naše cementárny musejí hlídat emise uhlíku,“ poznamenává Pravda a dodává: „Aukce by měly nabíhat postupně a domácí podniky by bylo potřeba před dovozci ze zemí, kde nehledí na emise, chránit.“

Zámyslický z MŽP uvádí, že takový je i oficiální postoj České republiky: „Naše země je spolu s Polskem velice závislá na využívání uhlí. Proto společně prosazujeme postupný náběh aukcí mezi roky 2013 a 2020. Má to ovšem i stinnou stránku, protože stát se předem vzdává části svého zisku. Na druhou stranu třeba elektrárenským společnostem umožní, aby už v tom prvním přechodném období investovaly do nových nízkouhlíkových technologií.“

Problém je, že ČEZ si už teď, kdy naprostou většinu povolenek dostává zdarma, započítává jejich cenu do ceny elektřiny. „Elektrárny, které přenášejí cenu emisí na zákazníky, by skutečně neměly dostávat povolenky zadarmo. Měly by si je nakupovat v aukci, a tím by se eliminoval dosavadní nezasloužený zisk, spadlý ze stromu,“ myslí si Pravda.

Boreš z ministerstva upozorňuje, že započítávání státem darovaných povolenek do ceny není podvod či neopodstatněný zisk, jak to cítí spotřebitelé. „Je to v souladu s ekonomickou teorií, protože vyřazením povolenek na konci roku přichází výrobce o příležitost, protože mohl povolenky prodat na trhu. Se zavedením aukcí taková praxe skončí,“ vysvětluje.

Až budou aukce plně zavedeny, získá stát ročně dvacet až padesát miliard korun. Jak s nimi naloží? To je kardinální otázka regulace emisí. Původní požadavek Evropské unie, aby se peníze vracely na opatření proti rizikům klimatické změny, vlády odmítly.

BOX

Uhlíková platidla Ať už se emisní povolenka neboli kredit jmenuje tak nebo onak, vždycky jde jen o jedno – o vypuštěnou tunu oxidu uhličitého. Komu chybějí kredity a má povinnost se jimi při vyškrtávání povolenek na konci každého roku prokázat, musí okamžitě přestat emitovat oxid uhličitý. Anebo – a to je normálnější úkaz – kredity či povolenky nakoupit.

Uhlíkovým platidlem v Evropské unii je emisní povolenka. Státy je podle předem daného klíče rozdělí ustanoveným velkým emitentům. Ty si je buď uschovají na svém účtu a koncem každého roku z něho patřičný počet povolenek vyškrtávají, nebo s nimi obchodují. Ten, kdo dostal víc povolenek, než dokáže spotřebovat, nebo investoval do moderních technologií a povolenky ušetřil, většinou prodává. Ten, kdo emituje víc oxidu uhličitého, než odpovídá jeho přidělu povolenek, musí povolenky nejpozději před roční uzávěrkou dokoupit. Spekulovat je povoleno a odvážným hráčům přinášejí povolenky zisky navíc.

Evropský systém emisních povolenek je určen podnikům. Kjótské závazky přijaly státy. Letos poprvé byly oba systémy navzdory jejich značné složitosti funkčně propojeny. Podniky tak dostaly k dispozici ještě „druhou měnu“ - kjótské kredity CER. Toto „platidlo“ lze ovšem užívat jen omezeně. Limity jsou v každém státě jiné a pohybují se v rozpětí 0 až 25 procent. Česko má desetiprocentní roční hranici, ale limity lze v rámci pětiletého období kumulovat. Maximálně padesát procent v jednom roce a pak už nic.

Kredit CER vznikl jako produkt investice podnikatelského subjektu ze státu, který přijal kjótské závazky, ve státě, který stojí stranou Kjótského protokolu. Takže například v Číně, Indii nebo Brazílii. V zemích třetího světa lze přitom docílit stejného snížení emisí mnohem levněji než v domovském státě.

Druhým kjótským kreditem, o němž se píše v tomto článku, je kredit AAU. Tím obchodují mezi sebou státy, které mají podle Kjótského protokolu přebytek kreditů vůči referenčnímu roku 1990, s těmi, jejichž emise jsou nadlimitní, a tím pádem jim kredity scházejí. Typickými představiteli první skupiny jsou postkomunistické země, které utlumily zastaralé provozy, druhou skupinu reprezentují vyspělé země západní Evropy. Státy mohou obchodovat rovněž s kredity ERU.

Popisek 1: Divoký východ. Čína nepřijala závazky Kjótského protokolu a její elektrárny, jako je tato v Šenjangu, emitují nejen oxid uhličitý, ale i látky škodící přímo občanům. Vyspělé státy tu však mohou investovat do nových úsporných technologií a ušetřené emise mohou prodat v Evropě v podobě kjótských kreditů.

Popisek 2: Velký, či střední zdroj? Dvě třetiny českých podniků, zařazených do obchodování s povolenkami, dohromady vypustí 2,5 procenta emisí. To si říká o vyřazení ze systému. Na jaké straně tohoto rozhraní bude papírna ve Větrní?

Popisek 3: Se studií v rukou. Společnost Pravda Capital připravila pro své klienty analýzu problémů obchodování s povolenkami. Krize potopí cenu povolenky, vychází z ní Janu Pravdovi.

Popisek 4: Znovu ve hře. Ředitel odboru klimatické změny MŽP Pavel Zámyslický připomíná, že Evropský parlament opět tlačí na členské státy, aby výnosy z aukcí zčásti investovaly do boje proti změně klimatu.

Článek byl publikován v časopise Euro č.: 49/2008

Autor: **Čestmír Klos**

Využijte slevu 35 %

K našim narozeninám 31 knih v akci. Pozor, akce platí jen do 3. 12.! Palmknihy.cz/Slavime-narozenyiny

Reklama SKlik

Mladá fronta

O společnosti

Produkty

Pro média

Kariéra

Kontakty

Euro.cz

Internetová inzerce

Tištěná inzerce

Předplatné

Redakce

5

[AbecedaZahrady.cz](#) [AutoRevue.cz](#) [AVmania.cz](#) [CoChceš.cz](#) [Connect.cz](#) [Dáma.cz](#) [DIGlarena.cz](#) [Dítěroku.cz](#) [Doupě.cz](#) [E15.c](#)
[FinExpert.cz](#) [Fitweb.cz](#) [Hledejdeny.cz](#) [KdeSportovat.cz](#) [Kniha.cz](#) [JNP.cz](#) [LetenkyLevně.cz](#) [LidéAZemě.cz](#) [Maminka.cz](#) [MobilM](#)
[Orbion.cz](#) [Profit.cz](#) [Recepty.cz](#) [SportRevue.cz](#) [SrandaTube.cz](#) [Strategie.cz](#) [VTM.cz](#) [zdravotnictviamedicina.cz](#) [Živě.cz](#)

Copyright 2015 Mladá fronta a. s.

Publikování nebo další šíření obsahu webu je bez písemného souhlasu redakce zakázáno.

Zásady používání souborů cookie.